

e-ISSN 3060-5059

DOI: 10.67227

IJTIMOIIY-GUMANITAR SOHADA ILMIY-INNOVATSION TADQIQOTLAR

ILMIY METODIK JURNAL

Scientific and Innovative Research in
Social and Humanitarian Studies

Vol. 3 • Issue 10

2026

Founded in 2024

publishscience.uz

publish_science_journal@mail.ru

PEER REVIEWED • OPEN ACCESS

INGLIZ VA O'ZBEK BADIY OILAVIY DIALOGIDA KOMMUNIKATIV QARSHILIK VA KONTRMANIPULYATSIYANI FARQLASHNING LINGVOPRAGMATIK MEZONLARI

Rasulova Moxigul Maxammadjon qizi

Andijon davlat chet tillari instituti, tadqiqotchi.

e-mail: mohigulrasulova1993@gmail.com

Annotatsiya.

Maqolada ingliz va o'zbek badiiy oilaviy dialogida adresat javobi, kommunikativ qarshilik va kontrmanipulyatsiyani farqlash mezonlari taklif etiladi. Qodiriy va Austen asarlaridan olingan to'rtta epizod navbatlar ketma-ketligi asosida tahlil qilindi. Natijalar qarshilikning kontrmanipulyatsiyaga teng emasligini ko'rsatdi.

Kalit so'zlar: oilaviy dialog; kommunikativ qarshilik; kontrmanipulyatsiya; adresat javobi; nutqiy tashabbus; badiiy dialog; pragmatik tahlil.

ЛИНГВОПРАГМАТИЧЕСКИЕ КРИТЕРИИ РАЗГРАНИЧЕНИЯ КОММУНИКАТИВНОГО СОПРОТИВЛЕНИЯ И КОНТРМАНИПУЛЯЦИИ В АНГЛИЙСКОМ И УЗБЕКСКОМ ХУДОЖЕСТВЕННОМ СЕМЕЙНОМ ДИАЛОГЕ

Расулова Мохигул Махаммаджон кизи

Андижанский государственный институт иностранных языков, исследователь.

Аннотация.

В статье предлагаются критерии разграничения реакции адресата, коммуникативного сопротивления и контрманипуляции в художественных семейных диалогах на английском и узбекском языках. На основе последовательности реплик проанализированы четыре эпизода из произведений А. Кадыри и Дж. Остин. Результаты исследования показали, что коммуникативное сопротивление не тождественно контрманипуляции.

Ключевые слова: семейный диалог; коммуникативное сопротивление; контрманипуляция; реакция адресата; речевая инициатива; художественный диалог; прагматический анализ.

LINGUOPRAGMATIC CRITERIA FOR DISTINGUISHING COMMUNICATIVE RESISTANCE FROM COUNTERMANIPULATION IN ENGLISH AND UZBEK LITERARY FAMILY DIALOGUE

Rasulova Moxigul Maxammadjon qizi

Andijan State Institute of Foreign Languages, Researcher.

Abstract.

The article proposes criteria for distinguishing addressee responses, communicative resistance, and counter-manipulation in English and Uzbek literary family dialogues. Four episodes from the works of A. Qodiriy and Jane Austen were analyzed based on the sequential organization of conversational turns. The findings demonstrate that communicative resistance is not equivalent to counter-manipulation.

Keywords: family dialogue; communicative resistance; counter-manipulation; addressee response; conversational initiative; literary dialogue; pragmatic analysis.

Kirish. Oilaviy muloqotda e'tiroz, rad javobi, murosa va qarshi bosim bir-biriga yaqin ko'rinib-da, ularning pragmatik maqomi bir xil emas. Farzandning talabni rad etishi, turmush o'rtog'ining shart qo'yishi yoki suhbatdoshning o'z qarorini himoya qilishi hali kontrmanipulyatsiya yuz berganini anglatmaydi. Yakka replika kontekstdan uzib olinganda, oddiy muzokara manipulyativ harakat sifatida, ochiq qarshilik esa yashirin qarshi ta'sir sifatida noto'g'ri talqin qilinishi mumkin. Oilaviy suhbatni navbatlar ketma-ketligi doirasida o'rgangan tadqiqotlar iltimos, taklif, rad etish va keyingi munosabatning bir-biriga bog'liq holda tahlil qilinishi zarurligini ko'rsatadi.

Qarshilikni faqat itoatsizlik yoki nizoga tenglashtirish ham mazmunni toraytiradi. Bolalarning ota-ona talablariga javobini o'rgangan ishlarda qarshilik avtonomiya ifodasi, muzokara usuli yoki o'z pozitsiyasini asoslash shakli sifatida talqin etiladi [4; 1–15-b.]; [5; 100630-maqola]. Bilingval oilalardagi kuzatuvlar ham nutqiy tashabbusning doim kattalarga tegishli emasligini, farzandning til tanlovi va javoblari oila ichidagi kelishuvga ta'sir ko'rsatishini ko'rsatadi [6; 3852–3867-b.]. Shuning uchun "kim katta?" yoki "kim talab qo'ydi?" degan savollarning o'zi yetarli emas; tahlil talabning nimaga qaratilgani, adresat undan keyin nima qilgani va navbatdagi harakat kimning qarorini o'zgartirishga yo'nalganini ham qamrab olishi lozim.

Manipulyatsiya bilan qarshilik o'rtasidagi chegarani aniqlashda yashirin maqsad va tanlov maydonining torayishi alohida ahamiyatga ega. Muallifning avvalgi tadqiqotida manipulyativ nutqiy ta'sir ochiq ishontirishdan aynan yashirin strategik yo'nalish va adresat erkinligini cheklashga moyilligi bilan farqlanishi qayd etilgan [15; 150–151-b.]. Mazkur maqolada shu nazariy chegara oilaviy badiiy dialogdagi javob harakatlariga tatbiq etiladi. Qarshilik adresatning dastlabki qarorni rad etishi, kechiktirishi yoki cheklashi bilan tavsiflansa, kontrmanipulyatsiya uchun adresatning o'zi yangi bosim tashabbusini boshlashi va avvalgi so'zlovchi qarorini yashirin yoki bilvosita tarzda boshqa yo'nalishga

burishga urinishi talab etiladi.

Maqolaning maqsadi ingliz va o'zbek badiiy oilaviy dialogida adresat javobi, kommunikativ qarshilik va kontrmanipulyatsiyani farqlash uchun tekshiriladigan lingvopragmatik mezonlarni ishlab chiqish hamda ularni to'rtta chegaralangan epizodda sinab ko'rishdir. Tadqiqot real oilaviy suhbatlar haqida statistik xulosa bermaydi; tanlangan badiiy parchalar navbatlar izchilligi, personajlar o'rtasidagi qaror talabi va rivoyatchi qayd etgan keyingi harakatlar ochiq ko'rinishi sababli metodik sinov materiali sifatida olinadi.

ADABIYOTLAR TAHLILI VA METODOLOGIYA

Suhbat tahlilida qarshilik qatnashchining kutilgan keyingi harakatdan chekinishi, talabni to'liq bajarmasligi yoki taklif etilgan yo'nalishni qayta shakllantirishi orqali yuzaga chiqadigan interaktsion hodisa sifatida ko'riladi. Humà, Joyce va Raymond qarshilikni oldindan tayyor psixologik xususiyat emas, suhbat davomida namoyon bo'ladigan amaliy natija sifatida tavsiflaydi [9; 497–522-b.]. Flint va Rhys ota-ona tahdidiga o'smirning davom etayotgan harakatni to'xtatib javob berishini qarshilikning ketma-ketlikdagi shakli sifatida ko'rsatadi [10; 610–629-b.]. Ji, Marshall va Charles esa ota-ona hamda o'smirning o'zaro qarshiligini ikki tomonlama almashinuv sifatida kuzatib, bir ishtirokchining harakati ikkinchisining keyingi pozitsiyasini qanday o'zgartirishini tahlil qiladi [11; 758–777-b.]. Ushbu yondashuvlar qarshilikni alohida ibora emas, navbatlarning o'zaro bog'lanishi orqali aniqlashga asos beradi.

Oilaviy muloqotda qarshilikning mazmuni munosabat, avtonomiya va bilish huquqi bilan kesishadi. Liu ota-onalarning o'z farzandiga nisbatan epistemik ustunlikni qanday da'vo qilishini ko'rsatadi [7; 74–94-b.]. Kostøl va Kovač yaxshi ishlayotgan ota-ona-farzand suhbatlarida o'zaro moslashish bir tomonlama boshqaruvdan ko'ra ko'proq kelishuv va javobga tayanganini qayd etadi [8; 72–86-b.]. Welker va Rote oilaviy kelishmovchilikda suhbatdoshning motivini taxmin qilish doim ham aniq bo'lmashligini ko'rsatadi [12; 183–194-b.], Ricker va hammualliflar esa ota-ona qo'llab-quvvatlashi bilan psixologik nazoratning hissiy boshqaruvga turlicha ta'sir qilishini aniqlagan [13; 956–965-b.]. Shu sababli badiiy dialogdagi personaj niyatini "ichki haqiqat" sifatida emas, matnda berilgan replika, shart, tahdid, izoh va keyingi harakatlardan kelib chiqadigan talqin sifatida ko'rish ma'qul.

Kontrmanipulyatsiya atamasi qarshilikka qaraganda torroq va bahsliroq. Petrova siyosiy videoblog materialida kontrmanipulyatsiyani manipulyativ ta'sirni neytrallashtirishga qaratilgan umumiy nutqiy strategiya sifatida talqin qiladi; u to'g'ridan-to'g'ri qarshilik va nutqiy manevrlashni uning ikki ko'rinishi sifatida ajratadi hamda javob manipulyatsiyasini alohida hodisa deb hisoblaydi [14; 36–44-b.]; [14; 119-b.]. Oilaviy badiiy dialog uchun mazkur maqolada yanada tor operatsion mezon qabul qilindi: "kontrmanipulyatsiya" kodi faqat dastlabki adresat yangi tashabbus egasiga aylanganda, avvalgi so'zlovchining qarorini qarama-qarshi tomonga burishga urinib, munosabat, obro', hissiy yaqinlik yoki axborot ustunligidan bosim sifatida foydalanganda va keyingi navbat ushbu bosimning aniq adresatini tasdiqlaganda qo'yiladi. Mazkur cheklov oddiy rad javobi yoki qarshi fikrni avtomatik ravishda kontrmanipulyatsiyaga aylantirmaslik uchun tanlandi.

Empirik material Abdulla Qodiriyning "O'tkan kunlar" romanidagi 24- va 27-boblardan hamda Jane Austenning "Pride and Prejudice" asarining 20-bobidan ajratilgan to'rtta epizoddan iborat [16; 24-, 27-boblar]; [17; 20-bob]. Epizodlar O1, O2, O3 va E1 kodlari bilan belgilandi. O1 O'zbek oyimning Otabekning birinchi nikohiga munosabati; O2 O'zbek oyim va Yusufbek hoji o'rtasidagi keyingi unashtiruv haqidagi suhbat; O3 kelinning choy uzatish odati yuzasidan ona va o'g'il o'rtasidagi bahs; E1 esa Elizabeth Bennetning Collins sovchiligini rad etishi va ota-onaning turlicha bosimi bilan bog'liq vaziyatdir. Uch o'zbek va bir ingliz epizodi muvozanatli korpus emas; ular bir mezonni ikki tildagi badiiy materialda sinash uchun tanlangan kichik metodik tanlanmadir.

Tahlil birligi sifatida "qaror epizodi" olindi: dastlabki talab yoki kutilgan qaror, adresatning birinchi javobi va shu javobdan keyingi munosabat birgalikda ko'rildi. Har bir epizod bo'yicha to'rtta savol qo'yildi: 1) kim kimdan qanday qarorni kutmoqda; 2) ko'nmaslik qanday hissiy, qarindoshlik, obro' yoki axborot oqibati bilan bog'lanmoqda; 3) adresat talabni qabul qiladimi, kechiktiradimi, cheklaydimi yoki rad etadimi; 4) javobdan keyin tashabbus egasi almashadimi va yangi bosim aynan kimning qaroriga qaratiladi?

Bosim dalili uch darajada ajratildi. Birinchi daraja — ochiq istak, urf yoki kutishning o'zi; bunda manipulyativ xulosa chiqarilmaydi. Ikkinchi daraja — munosabatni saqlash, mehr, obro' yoki yaqinlikni adresatning ko'nishiga bog'lash. Uchinchi daraja — yolg'on ma'lumotni qaror qabul qildirish uchun rejalashtirish yoki haqiqat sifatida yetkazish. Darajalar personajning axloqiy bahosi emas, matnda ko'rinadigan dalil miqdorini bildiradi. O3 birinchi, O1 va E1 ikkinchi, O2 esa uchinchi darajadagi bosim belgilarini beradi. Kodlashda badiiy matnning tahrirlangan tabiati hisobga olindi: rivoyatchi izohi qo'shimcha kontekst deb olindi, ammo tabiiy suhbatdagi intonatsiya, pauza va bir vaqtdagi noverbal harakatlar haqida xulosa chiqarilmadi.

MUHOKAMA

O1 epizodida O'zbek oyim o'g'lining avvalgi nikohini qabul qilmay, undan yuz o'giradi. Otabek bir necha bor uzr so'raydi, ammo keyingi harakati — Marg'ilonga jo'nashi — turmush tanlovidan qaytmaganini ko'rsatadi [16; 24-bob]. Uzr munosabatni saqlab qolishga qaratilgan, safar esa talab etilgan qarorni bajarmaslikni ko'rsatadi. Shu ikki harakat birga o'qilganda, javob "rozilik" emas, izohli qarshilik sifatida ko'rinadi. Otabek onasining qarorini o'zgartirish uchun uning obro'sini, mehrini yoki sirini bosimga aylantirmaydi; yangi manipulyativ tashabbus belgisi yo'q.

O1 qarshilikning tashqi keskinlik bilan o'lchanmasligini ham ko'rsatadi. Personaj uzr aytadi, ya'ni ona hissiyotini inkor etmaydi, lekin o'z tanlovini saqlaydi. Faqat uzr jumlasiga qaralsa, noto'g'ri "yon berish" tasnifi; faqat safarga qaralsa, "suhbatdan qochish" tasnifi paydo bo'lishi mumkin edi. Navbatdan keyingi harakat javobning haqiqiy yo'nalishini aniqlashtiradi.

O2 epizodida suhbatning nishoni o'g'ilning tanlovidan erning roziligiga ko'chadi. O'zbek oyim Yusufbek hojidan boshqa unashtiruvga rozilik olishga urinadi. Hoji o'g'li qaytgach gaplashishni taklif etadi va "o'g'ling ko'nmasa, men

zo'rlamayman" mazmunidagi chegara qo'yadi; keyin cheklangan rozilik bildiradi [16; 24-bob]. Mazkur javob to'liq taslim bo'lish emas: rozilik o'g'ilni majburlamaslik sharti bilan bog'langan.

Keyingi "Unashmayman, lekin o'g'lingizga unashdiq, deb eshitdirarmiz" taklifi yolg'on ma'lumotdan foydalanish rejasini oshkor etadi [16; 24-bob]. Biroq ushbu harakat Yusufbek hojining kontrmanipulyatsiyasi emas. Tashabbus O'zbek oyimda qoladi va bosim o'g'ilning qaroriga qaratiladi. Shuning uchun epizodda dastlabki loyihaning kuchayishi bor, lekin qarshilik ko'rsatgan shaxsning yangi qarshi manipulyativ tashabbusi qayd etilmaydi.

O2 ning keyingi qismida Otabek otasiga kinoya bilan javob beradi. Otaning yerga qarashi kinoyani anglaganini ko'rsatadi [16; 24-bob]. Shunga qaramasdan, noqulaylik tug'dirishning o'zi kontrmanipulyatsiya uchun yetarli emas. Matnda Otabek otasining muayyan qarorini hissiy yoki axborot bosimi bilan o'zgartirmoqchi ekani va ota aynan shu bosim sabab qarorini o'zgartirgani aniq ko'rsatilmagan. Kinoya qarshi pozitsiyani bildiradi, ammo yangi manipulyativ loyiha sifatida tasdiqlanmaydi.

O3 epizodida Otabek Zaynabning o'rnidan turib choy uzatishi shart emasligini aytadi. O'zbek oyim kelinlik odatini himoya qiladi. Otabek "bu takallufning menga keragi yo'q" degan mazmunda o'z istagini chegaralaydi, shu bilan birga, onaga choy uzatish tartibiga daxl qilmaydi [16; 27-bob]. Mazkur holatda urfga tayangan talab mavjud, ammo yashirin maqsad, hissiy tovlamachilik yoki noto'g'ri axborot dalili yetarli emas. Shu sababli onaning gapi manipulyatsiya deb qat'iy belgilanmaydi; Otabekning javobi esa qisman qarshilik sifatida qayd etiladi.

E1 epizodida Elizabeth Collinsning taklifini rad etganini "I have, sir" deya tasdiqlaydi. Bennet xonim qizi ko'nmasa, "I will never see her again" mazmunidagi munosabatdan mahrum qilish shartini qo'yadi [17; 20-bob]. Mazkur tahdid qizning nikoh qaroriga hissiy narx biriktiradi va ikkinchi darajadagi bosim belgilariga mos keladi. Elizabethning rad javobi esa onani boshqa qarorga majburlamaydi; u faqat o'z qarorini saqlaydi.

Janob Bennet qiziga teskari shart aytib, onaning ultimatumini kinoya bilan qaytaradi [17; 20-bob]. Tashqi shaklda ikki qarama-qarshi bosim yuzaga keladi, biroq yangi shartning bevosita adresati yana Elizabethdir. Janob Bennet xotinidan qarorini o'zgartirishni talab qilmaydi, uning siridan yoki yaqinlikka ehtiyojidan bosim sifatida foydalanmaydi. Onaning hafsalasi pir bo'lishi ta'sir bo'lganini ko'rsatishi mumkin, ammo bosimning yo'nalishi o'zgarmagani sababli ushbu nutqiy yurish kontrmanipulyatsiya kodi uchun yetarli emas.

To'rtta epizodning qiyosi uchta nazorat savolini zarur qiladi: talab kimning qaroriga qaratilgan; adresatning javobi kutilgan harakatni qanday o'zgartirgan; javob bergan shaxs avvalgi tashabbus egasiga nisbatan yangi bosim boshlaganmi? Qarindoshlik nomlari, shart gaplari, kinoya yoki rad etishning grammatik shakli ikkinchi darajali ko'rsatkichdir. Asosiy mezon — navbatning funksional yo'nalishi va undan keyingi harakat.

Mazkur tahlilning chegarasi ochiq. Badiiy dialog muallif tomonidan qurilgan va rivoyatchi tomonidan yo'naltirilgan; tabiiy oilaviy suhbatga xos pauza, ovoz kuchi, bir-birini bo'lish, yuz ifodasi kabi ko'rsatkichlar to'liq tiklanmaydi. Uch o'zbek va bir ingliz epizodidan tillar yoki oilaviy madaniyatlar haqida umumiy hukm chiqarish mumkin emas. Tanlanma faqat farqlash mezonining amalda qanday ishlashini ko'rsatadi; uning ishonchliligi keyinchalik tabiiy suhbat yozuvlari va mustaqil kodlovchilar bilan tekshirilishi lozim.

NATIJALAR. Tahlil natijalari adresatning javobi bilan kontrmanipulyatsiya o'rtasida aniq oraliq bosqichlar borligini ko'rsatdi. O1 va E1 da qaror ochiq saqlanadi, O2 da rozilik shart bilan cheklanadi, O3 da esa talabning bir qismi rad etilib, munosabatning qolgan qismi qabul qilinadi. Hech bir epizodda adresatning avvalgi tashabbus egasiga nisbatan yangi yashirin bosim boshlagani ishonchli tarzda tasdiqlanmadi.

1-jadvalda epizodlarning yakuniy tasnifi berildi. Jadval statistik taqsimot emas; u to'rtta matn parchasida qaror yo'nalishi, javob va tashabbusning almashishini tekshirish natijasini jamlaydi.

Epizod va manba	Dastlabki qaror/bosim	Adresat javobi	Yakuniy tasnif
O1. Qodiriy, 24-bob	Ona o'g'ilining nikoh tanlovidan qaytishini kutadi; mehr-munosabat bosimi mavjud.	Otabek uzr aytadi, ammo o'z qarorini amalda saqlaydi.	Izohli qarshilik; yangi qarshi bosim yo'q.
O2. Qodiriy, 24-bob	Ona eridan boshqa unashtiruvga rozilik izlaydi; keyin yolg'on xabar rejasini taklif qiladi.	Yusufbek hoji kutish va majburlamaslik shartini qo'yib, cheklangan rozilik beradi.	Cheklangan rozilik; dastlabki tashabbus kuchayadi, kontrmanipulyatsiya yo'q.
O3. Qodiriy, 27-bob	Ona kelinning choy uzatish odatini himoya qiladi.	Otabek rasmiyatni o'zi uchun rad etadi, onaga tegishli qismni cheklamaydi.	Qisman qarshilik; dastlabki gap manipulyatsiya deb isbotlanmagan.
E1. Austen, 20-bob	Ona qizi ko'nmasa, munosabatni uzish bilan tahdid qiladi.	Elizabeth taklifni rad etadi; ota qizga teskari shartni kinoya bilan aytadi.	Ochiq qarshilik; otaning kinoyasi onaga qaratilgan kontrmanipulyatsiya emas.

1-jadval. Oilaviy badiiy dialogning to'rtta epizodida javob va qarshilikning yakuniy tasnifi.

Natijalarning asosiy jihati kontrmanipulyatsiya holati topilmagani bilan bog'liq. Mazkur "nol" natija mezonning haddan tashqari keng emasligini ko'rsatadi: har qanday e'tiroz, kinoya yoki teskari shart avtomatik ravishda yashirin qarshi ta'sir deb belgilanmadi. Kontrmanipulyatsiya uchun tashabbusning almashishi, yangi qarorning nishonga olinishi va bosim vositasining avvalgi so'zlovchiga qaratilishi birgalikda talab qilindi.

Qiyoslashning funksional birligi so'z yoki grammatik shakl emas, qaror va javobning ketma-ketligidir. O'zbek

epizodlarida qarindoshlik nomlari va oilaviy odat, ingliz epizodida esa shartli ultimatum ko'rinadi; mazkur tashqi farqlar bevosita milliy xususiyat sifatida talqin qilinmadi. Bir xil savollar har ikki materialga qo'llandi: kim qaror qiladi, ko'nmaslikning qanday narxi ko'rsatiladi, adresat nima qiladi va javobdan so'ng tashabbus kimda qoladi.

XULOSA

Ingliz va o'zbek badiiy oilaviy dialogidagi to'rtta epizod tahlili "javob", "kommunikativ qarshilik" va "kontrmanipulyatsiya"ni bir-biridan ajratish zarurligini ko'rsatdi. Javob dastlabki talabdan keyingi har qanday ikkinchi navbatni qamrab oladi. Qarshilik talab etilgan qarorni rad etish, kechiktirish, cheklash yoki boshqa shartga bog'lash bilan aniqlanadi. Kontrmanipulyatsiya esa adresatning yangi tashabbus egasiga aylanishi va avvalgi so'zlovchi qarorini munosabat, obro', hissiy yaqinlik yoki axborot ustunligidan bosim sifatida foydalanib o'zgartirishga urinishini talab qiladi. O1 da uzr bilan birga qarorni saqlash, O2 da cheklangan rozilik, O3 da qisman rad etish, E1 da esa ochiq qarshilik kuzatildi. Aldov taklifi dastlabki tashabbus egasidan chiqqani, janob Bennetning kinoyali sharti esa dastlabki bosim egasi bo'lgan xotiniga bevosita qaratilmagani sababli hech bir epizod kontrmanipulyatsiya sifatida belgilanmadi. Ushbu natija qarshi gapning o'zi yetarli dalil emasligini ko'rsatadi. Taklif etilgan mezonlar badiiy dialogni izchil kodlash uchun metodik asos beradi, ammo tabiiy oilaviy muloqotning o'rnini bosa olmaydi. Keyingi bosqichda rozilik asosida yozib olingan o'zbek va ingliz oilaviy suhbatlarida bir xil kodlash savollarini qo'llash, kamida ikki mustaqil tahlilchi bilan tekshirish va kelishmovchiliklarni alohida bayonnoma orqali ko'rib chiqish zarur.

Izoh:Maqolaning dastlabki matnini tahrirlash, jurnal talabiga mos tuzilmani shakllantirish va bibliografik yozuvlarni tekshirishda generativ sun'iy intellektdan yordamchi vosita sifatida foydalanildi. Empirik material, manbalar, tasniflar va yakuniy xulosalar muallif tomonidan tekshirildi. Ilmiy mazmun hamda havolalarning haqqoniyligi uchun javobgarlik muallif zimmasida.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Mandelbaum J., deSouza D., Wei W., Zhan K. Micro-moments of social support: Self-service-occasioned offers at the family dinner table // *Communication Monographs*. – 2022. – Vol. 89, № 3. – P. 281–306. – DOI: 10.1080/03637751.2021.1985152.
2. Killmer H., Svennevig J., Beeke S. Requests to children by parents with aphasia // *Aphasiology*. – 2023. – Vol. 37, № 9. – P. 1363–1385. – DOI: 10.1080/02687038.2022.2094335.
3. Killmer H. How parents with aphasia deal with children's resistance to requests // *Clinical Linguistics & Phonetics*. – 2024. – Vol. 38, № 6. – P. 529–549. – DOI: 10.1080/02699206.2023.2226303.
4. Kuczynski L., Burke T., Song-Choi P. Mothers' perspectives on resistance and defiance in middle childhood: Promoting autonomy and social skill // *Social Sciences*. – 2021. – Vol. 10, № 12. – Article 469. – P. 1–15. – DOI: 10.3390/socsci10120469.
5. Arcidiacono F., Pontecorvo C., Bova A. "But the vanilla is healthy!" Children's expression of arguments to justify their non-compliances in family conversation // *Learning, Culture and Social Interaction*. – 2022. – Vol. 34. – Article 100630. – DOI: 10.1016/j.lcsi.2022.100630.
6. Bui T. M. T., Filipi A. Children's agency as a relational concept in bilingual family language practices // *Journal of Multilingual and Multicultural Development*. – 2025. – Vol. 46, № 10. – P. 3852–3867. – DOI: 10.1080/01434632.2024.2367572.
7. Liu R.-Y. Constructing childhood in social interaction: How parents assert epistemic primacy over their children // *Social Psychology Quarterly*. – 2023. – Vol. 86, № 1. – P. 74–94. – DOI: 10.1177/01902725221130751.
8. Kostøl E. M. F., Kovač V. B. Co-regulation in dyadic parent-child relationships: A video analysis of well-functioning interactions // *Early Child Development and Care*. – 2024. – Vol. 194, № 1. – P. 72–86. – DOI: 10.1080/03004430.2023.2282357.
9. Humă B., Joyce J. B., Raymond G. What does "resistance" actually look like? The respecification of resistance as an interactional accomplishment // *Journal of Language and Social Psychology*. – 2023. – Vol. 42, № 5–6. – P. 497–522. – DOI: 10.1177/0261927X231185525.
10. Flint N., Rhys C. S. Teenage resistance to a parental threat: Intercepting an action-in-progress as a form of resistance // *Journal of Language and Social Psychology*. – 2023. – Vol. 42, № 5–6. – P. 610–629. – DOI: 10.1177/0261927X231185736.
11. Ji D., Marshall S. K., Charles G. Dyadic resistance in parent-adolescent interactions during the transition to high school // *Journal of Adolescence*. – 2025. – Vol. 97, № 3. – P. 758–777. – DOI: 10.1002/jad.12451.
12. Welker J., Rote W. M. Predicting attributional accuracy in mother-adolescent conflictual discussions // *Journal of Family Psychology*. – 2023. – Vol. 37, № 2. – P. 183–194. – DOI: 10.1037/fam0001051.
13. Ricker B. T., Sanchez C. R., Cooley J. L., Barnett J. E., Gunder E. M. Interactive effects of parental support and psychological control on children's emotion regulation // *Journal of Family Psychology*. – 2024. – Vol. 38, № 6. – P. 956–965. – DOI: 10.1037/fam0001235.
14. Petrova M. V. Rechevaya kontrmanipulyatsiya v russkoyazychnykh politicheskikh videoblogakh: dis. ... kand. filol. nauk. – Krasnoyarsk: Sibirskiy federalnyy universitet, 2020. – 147+ b. – B. 36–44, 119.
15. Tulanbayeva Sh. Sh. Manipulyativ nutqiy ta'sirning semantik-pragmatik va funksional jihatlarini tadqiqi: filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) dissertatsiyasi. – Andijon: Andijon davlat chet tillari instituti, 2026. – 156 b.
16. Qodiriy A. O'tkan kunlar. – 1926. – 24- va 27-boblar. – URL: https://wikisource.org/wiki/O%27tkan_kunlar/24; https://wikisource.org/wiki/O%27tkan_kunlar/27.
17. Austen J. *Pride and Prejudice*. – 1813/1817. – Chapter 20. – URL: [https://en.wikisource.org/wiki/Pride_and_Prejudice_\(1817\)/Chapter_20](https://en.wikisource.org/wiki/Pride_and_Prejudice_(1817)/Chapter_20)